

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. V. De actionis quaestione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

C A P. V.

De actionis questione.

6 **Q**ui neque fecisse se negabit, neque aliud esse quod fecerit, dicet, neque factum defendet, necesse est in suo jure consistat: in quo plerunque actionis est questio: quæ non semper eadem est, ut quidam putaverunt. Nam & judicium antecedit, qualia sunt præturæ curiosa consilia, cum de jure accusatoris ambigitur: & in ipsis frequentissime judiciis versatur. ¹ Est enim duplex ejus disceptationis conditio, quod aut intentio, aut præscriptio habet controversiam. ² Ac fuerunt ³ qui præscriptionis statum facerent, tanquam ea non iisdem omnibus, quibus cæteræ leges, quæstionibus contineretur. ⁴ Cum ex præscriptione lis pendet, de ipsa re quæri non est necesse. Ignominioso patri filius præscribit: de eo solo judicatio est, *an liceat*. Quoties tamen poterimus, efficiendum est ut de re quoque beneficiat. Sic enim juri nostro libentius indulgebit, ⁵ ut in spon-

Non est sibi contrarius Fabius. quam enim lib. 3. translationis statum sustulit, quem nunc inducere videtur quasi immemor sui, non tamen inducit ut statum principalem, sed ut quæstionem quandam & statum minorem. Ejus duplex est conditio: nam aut *translatio* fit ante constitutum judicium, ut si *mecum litem contestari velis, dicamque te non habere jus in me agendi*. nonnunquam vero non ante ipsum judicium, sed in ipso judicio versatur, ut in oratione pro Cluentio. Turneb.

¹ Est enim duplex.] Alciatus jurisconsultus hunc locum sic interpretatur, *Exceptio* est intentionis, quando aliquid opponitur transferendo, quod directo intentioni repugnat. est autem *præscriptio*, cum non recte perimitur intentio, sed aliquo casu limitatur & restringitur. *Idem.*

² Ac fuerunt.] Vel ex hoc liquet, Fabio non esse statum translationem, sed

duntaxat quæstionem quandam: itaque in præscriptione reperiuntur omnes status legales. Vide Fab. lib. 3. cap. 8. *An non præscriptiones, &c.* Idem.

³ Qui præscriptionis statum.] Ut aut de nomine aut scripto & sententia vel ratiocinatione quæraratur, deinde status ex quæstione oriatur. *Pith.*

⁴ Cum ex præscriptione.] In præscriptione cum ex circumstantia & aliquo casu fiat intentionis elusio, si voles de intentione quæ principalem continet causam, nihil dices, sed duntaxat de circumstantia quæ translationem continet. ut si ignominiosus pater vellet te abdicare, ejus actionem submoveres, quia ignominiosus esset, de sola si velles ignominia diceres, non de abdicatione. Turneb.

⁵ Ut in sponsonibus.] Interdicta prætoris sæpenumero fiunt de possessionibus, ut docet Justinianus. igitur si quis abs te petat fundum, utarisque præscriptione, dicens non posse in te actionem hoc

sponsionibus quæ ex interdictis fiunt, etiamsi non proprietatis est quæstio, sed tantum possessionis: tamen non solum possedisse nos, sed etiam nostrum possedisse docere oportebit. Sed frequentius etiam quæritur de intentione. *Vir fortis optet quod volet.* nego illi dandum quicquid optaverit: non habeo præscriptionem, sed tamen voluntate contra verba præscriptionis modo utor. ¹ In utroque autem genere status idem fit. ² Porro lex omnis aut tribuit, aut adimit, aut punit, aut jubet, aut vetat, aut permittit. Litem habet, aut propter se ipsam, aut propter alteram. Quæstio est aut in scripto, aut in voluntate. In scripto, aut apertum est, aut obscurum, aut ambiguum. Quod de legibus dico, idem accipi volo de testamentis, pactis, stipulationibus, omni denique scripto: idem de voce. Et quoniam quatuor hujus generis quæstiones vel status facimus, singulos percurram.

hoc nomine institui, quod diu fundum possederis, optimum tamen erit ut etiam te *proprietarium* ostendas, nec solum te possessionis jure tuearis. *Idem.*

¹ In utroque autem genere.] Ex hoc quoque loco apparet non in translatione esse *statum*, sed *statum* exoriri ex *causis translationis*. itaque in eam *transla-*

eionem quæ intentionis oppugnatione constat, cadunt quatuor status legales, ut in præscriptionem. *Idem.*

² Porro lex omnis.] Hæc præcepta præparationem habent quandam *ad status legales*, pertinent tamen quadantenus ad actionis quæstionem, quoniam ea à jure ducitur. *Idem.*

CAP. VI.

De statu ex scripto & voluntate.

Scripti & voluntatis frequentissima inter consultos quæstio est, & pars magna controversiæ juris hinc pendet: quo minus id in scholis accidere mirum est, ubi etiam ex industria fingitur. Ejus genus unum est, in quo & de *scripto* & de *voluntate* quæritur. Id accidit, cum est in lege aliqua obscuritas, & in ea aut uterque suam interpretationem confirmat, aut adversarii subvertit: ut hîc, *Fur quadruplum solvat.* duo surripuerunt pariter decem millia, petuntur ab utroque quadragena, illi postulant ut vicena conferant.

M m 3

Nam